

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوبه‌ها شیخ محمد صالح المنجد حفظه الله تعالى

موضوع:

مقدمات؛ علم؛ موانع کسب علم؛ خرافات

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پرسش

نویسنده: رضا راضی

تاریخ: ۱۳۹۶/۴/۷

لطفاً بفرمایید آیا طالع‌بینی افراد بر اساس نمادهای هر سال مانند خوک و میمون و گاو و ... صحیح است؟ می‌گویند این‌ها بر اساس علم نجوم است و «ان عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنِ عَشَرَ شَهْرًا» و بر اساس ۱۲ ماه یا ۱۲ دوره، هر سال را با نمادی نام‌گذاری کرده‌اند، به این معنی که صور فلکی در آن سال به شکل آن نماد است و افراد متولد در آن سال یا ماه دارای خصوصیات اخلاقی مشابه هستند. آیا این‌ها درست است؟

پاسخ

تاریخ: ۱۳۹۶/۴/۱۴

«طالع‌بینی» به کاری گفته می‌شود که به باور برخی می‌توان با آن از آینده آگاه شد و آن غالباً از طریق «ستاره‌بینی» انجام می‌شود که ظاهراً بررسی تأثیر اجرام آسمانی بر حوادث زمینی است؛ با توجه به اینکه برخی می‌پندارند اجرام آسمانی بسته به موقعیت و حرکت خود بر عناصر موجود در زمین تأثیر می‌گذارند و بدین سان حوادث خاصی در آن را اقتضا می‌کنند. البته تأثیر اجرام آسمانی بر عناصر موجود در زمین تا حدی واقعیت دارد و محسوس است؛ مانند تأثیر نور خورشید بر رشد جانداران و تأثیر جاذبه‌ی ماه بر جزر و مد دریاها، ولی تأثیر اجرام آسمانی بر عناصر موجود در زمین تا حدی که تعیین‌کننده‌ی سرنوشت انسان‌ها باشد و بتوان با آن آینده‌ی آن‌ها را پیش‌بینی کرد، مبالغه‌آمیز به نظر می‌رسد و بر خلاف آموزه‌های اسلامی است؛ چراکه سرنوشت انسان‌ها به روشنی تحت تأثیر عقاید و اعمال آن‌هاست؛ چنانکه خداوند فرموده است: ﴿كُلُّ أَمْرٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ﴾؛ «هر کسی در گرو چیزی است که کسب کرده است» و با این وصف، یا هیچ تأثیری از اجرام آسمانی نمی‌پذیرد و یا از عوامل دیگری نیز تأثیر می‌پذیرد و از این رو، اجرام آسمانی نمی‌توانند تعیین‌کننده‌ی سرنوشت انسان‌ها و آگاهی‌دهنده از آینده‌ی آن‌ها باشند؛ چنانکه خداوند چنین کارکردی را برای آن‌ها بر نشموده، بلکه کارکرد آن‌ها را محدود به سه چیز دانسته است:

۱. الطَّوْر / ۲۱

یکم زینت آسمان تا نشانه‌ای از قدرت او باشند؛ با توجه به اینکه فرموده است: **«وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ»**^۱؛ «وهرآینه در آسمان برج‌هایی قرار دادیم و آن را برای تماشاگران آراستیم» و فرموده است: **«إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةِ الْكَوَاكِبِ»**^۲؛ «هرآینه ما آسمان نزدیک را با زینت ستارگان آراستیم» و فرموده است: **«أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ»**^۳؛ «آیا پس به آسمان در بالای سر خود نگاه نکردند که چگونه آن را بنا نهادیم و زینت دادیم و برای آن هیچ شکافی نیست؟!».

دوم شناخت زمان و مکان؛ با توجه به اینکه فرموده است: **«يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهْلِ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ النَّاسِ وَالْحَجِّ»**^۴؛ «از تو درباره‌ی هلال‌ها می‌پرسند، بگو آن‌ها زمان‌هایی برای مردم و حج است» و فرموده است: **«وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ»**^۵؛ «و او کسی است که برای شما ستارگان را قرار داد تا به وسیله‌ی آن‌ها در تاریکی‌های خشکی و دریا راه یابید» و فرموده است: **«وَعَلَامَاتٍ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ»**^۶؛ «و علامت‌هایی و با ستاره آنان راه می‌یابند».

سوم دور کردن شیاطین از ساکنان آسمان؛ با توجه به اینکه فرموده است: **«وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحٍ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ»**^۷؛ «وهرآینه آسمان نزدیک را با چراغ‌هایی آراستیم و آن‌ها را سنگ‌هایی برای راندن شیاطین قرار دادیم و برایشان عذابی سوزان فراهم ساختیم» و فرموده است: **«وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ۝ إِلَّا مَنْ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَاتَّبَعَهُ شَيْهَابٌ مُبِينٌ»**^۸؛ «و آن را از هر شیطان رانده شده‌ای پاس داشتیم، مگر کسی که دزدانه بشنود، پس شهابی آشکار او را تعقیب کند».

آری، ممکن است از سخن خداوند درباره‌ی ابراهیم علیه السلام که فرموده است: **«فَنظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ ۝ فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ»**^۹؛ «پس نگاهی به ستارگان انداخت، پس گفت که من بیمار هستم»، برداشت شود که او از طریق ستاره‌بینی به بیماری خود در آینده پی برده است، ولی دلیلی برای درستی این برداشت وجود ندارد؛ زیرا از آیات بعدی دانسته می‌شود که او واقعاً به بیماری خود در آینده پی نبرده بود تا این کار را از طریق ستاره‌بینی انجام داده باشد، بلکه تنها قصد دور کردن مردم از خود و یافتن فرصتی برای شکستن بت‌ها را داشت و با این وصف، نگرستن او به ستارگان حتی اگر با تظاهر به ستاره‌بینی بوده باشد، نمی‌تواند دلیلی بر اعتبار و جواز این کار شمرده شود؛

۱. الحجر / ۱۶
۲. الصافات / ۶
۳. ق / ۶
۴. البقرة / ۱۸۹
۵. الأنعام / ۹۷
۶. النحل / ۱۶
۷. الملك / ۵
۸. الحجر / ۱۷ و ۱۸
۹. الصافات / ۸۸ و ۸۹

خصوصاً با توجه به اینکه پیشبینی حوادث آینده از طریق نگریستن به ستارگان احتمالاً با کمک شیاطین انجام می‌شود و این کههانت است که در اسلام جایی ندارد؛ همچنانکه تعیین سعد و نحس ایام با به فال نیک یا بد گرفتن ستارگان، کاری وهم‌آلود و خرافی است؛ چراکه سعد و نحس ایام از عقاید و اعمال مردم نشأت می‌گیرد؛ چنانکه خداوند فرموده است: «طَائِرُكُمْ مَعَكُمْ»؛ «شومی تان با خودتان است». آری، تعیین سعد و نحس ایام به معنای تعیین روزهای مساعد و غیر مساعد برای برخی کارها با توجه به اوضاع اجرام آسمانی و تأثیر آن‌ها بر طبیعت مردم، ممکن است، ولی به نظر می‌رسد که طریق علم‌آوری برای آن وجود ندارد و نوعاً مبتنی بر ظن و تخمین است که قابل اعتنا نیست؛ فارغ از اینکه نحوست ایام به معنای غیر مساعد بودن آن‌ها برای برخی کارها اگر معلوم باشد نیز با توکل بر خدا و دادن صدقه و کوشش بیشتر قابل رفع است و با این وصف، جایی برای اعتنا به آن باقی نمی‌ماند.

اما تقویم دوازده‌گانه‌ی حیوانی، ارتباطی با علم نجوم و صور فلکی ندارد، بل یک تقویم ترکی است که توسط مردمان تبت، چین و مغولستان اعتبار شده و پس از حمله‌ی مغولان به میان مسلمانان راه یافته است و طالع‌بینی بر بنیاد آن، صرفاً حالت تفأل به نام حیوانات با توجه به خوی و سرشت آن‌ها را دارد که از خرافات رایج در شرق و جنوب شرق آسیا بوده است و با این وصف، نباید آن را جدی گرفت. البته ممکن است زمان و مکان تولد هر کس به اقتضای آب، خاک و هوای آن در شکل‌گیری طبیعت و شخصیت او تأثیر داشته باشد، ولی قطعاً این تأثیر به اندازه‌ای نیست که بتوان بر مبنای آن دربارهی او قضاوت کرد یا از سرنوشت او آگاهی یافت.

حاصل آنکه سرنوشت هر کس با عقاید و اعمال او شکل می‌گیرد و با اوضاع ستارگان آسمان یا نام ترکی سالی که در آن متولد شده است، معلوم نمی‌شود.

بایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصورها شیخ خراسانی
 دفتر مجتبی‌الاحقر کربلایی در مشهد

